

בן-ציון יהושע: מחקר בלשי ומסע במנהרת הזמן

נורית גוברין, נוסעת אלמונית –
שלומית פלאום: חיים ויצירה,
הוצאת כרמל, ירושלים תשס"ה, 375 עמ'.

סיפור חייה של שלומית פלאום יכול היה לאכלס רומן שלם על אישה שהייתה מלכה בצאתה וקבצנית בביתה, משום שאין נביא בעירו, ודאי לא נביאה. לכל מקום שהגיעה היא הציגה את עצמה בגאווה כי אישה עבריינה מארץ ישראל חייה התאפיינו בבדידות רבה בארץ. בעולם הגדול התקבלה במאור פנים. משאת נפשה הייתה להביא ממסעותיה לקחים ושיטות חינוך לטובת הנוער הגדל בארץ. היא בין הראשונות שנכבשו בקסמיה של הודו. היא מתיידדת וחיה במחיצתם של מהטמה גאנדי אבי הודו החדשה ומשוררה הלאומי רבינדרנט טאגור. המראה יוצא הדופן שלה עורר גיחוך ולעג בארץ ישראל. בשנת 1935 יוצא לאור ספרה 'בת ישראל נודדת' המביא את סיפורי נדודיה ויותר מכול את בדידותה.

במובנים רבים שלומית פלאום הייתה חלוצת הנשים בתקופה שפעילות כשלה הייתה מחזה נדיר. מעט נשים העלו על הכתב את סיפור חייהן באותן שנים. ספרה הוא שפתח בפני הציבוריות הישראלית את עולמה המיוחד של הודו. היא הייתה בעלת תפיסה הומניטרית ומחנכת בעלת גישה חינוכית אוניברסלית. בתוך אותה יריעה רחבה של עניין וחיים היא הזדהתה עם יהדותה ועם הרעיון הציוני. היא נסעה למרחקים אך תמיד חזרה לארץ ישראל שאותה אהבה ללא מצרים.

פרופ' נורית גוברין שאהבה בין השאר ספרות הממוקמת בזמן ומקום, המוסיפים נדבך חשוב להבנת היצירה, נמשכה אל הדמות האקסוטית הזאת. היא יצאה למסע במנהרת הזמן כדי לחשוף את דמותה של פלאום. היא ביצעה בכישרון רב לא רק מחקר ספרותי אלא ובעיקר מחקר בלשי כדי לחשוף את כל צפונות הדמות הזאת. היא בנתה מחדש את הביוגרפיה של דמותה. בעבודת פסיפס בחנה מקורות והצליבה מידע. היא אפילו מגיעה לחברה קדישא קהילת ירושלים כדי לדעת אל נכון מהו תאריך פטירתה המדויק. הערך ב'לכסיקון סופרי ישראל' של קרסל נמצא שגוי מתחילתו ועד סופו ופרופ' גוברין עושה מעשה חסד של אמת בהביאה דברדבור על אופניו ולהעמיד דברים עלדיוקם.